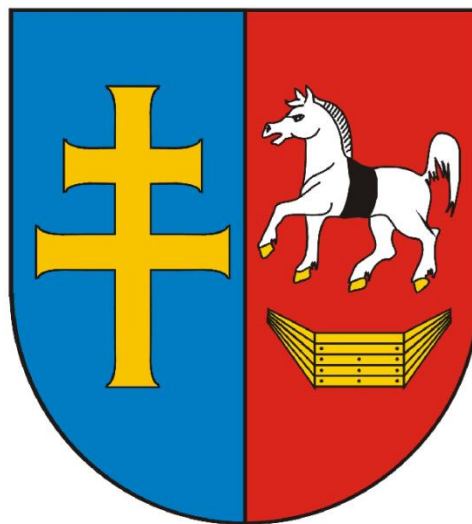

POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2022 – 2024

POWIAT WŁOSZCZOWSKI

Włoszczowa 2021

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE I ASPEKTY PRAWNE	5
1.1 Definicja przemocy w rodzinie	5
1.2. Rodzaje przemocy w rodzinie	5
1.3 Cykl przemocy domowej	6
1.4 Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie	7
1.5 Skutki przemocy w rodzinie	8
1.6. Przemoc w rodzinie w kontekście wybranych zagadnień prawa międzynarodowego.	8
1.7. Przemoc w rodzinie w świetle przepisów polskiego prawa.	9
1.8. Obowiązki organów administracji rządowej i samorządowej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na szczeblu powiatowym	13
II DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE I ZASOBÓW INSTYTUCJONALNYCH W POWIECIE WŁOSZCZOWSKIM	15
2.1. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w powiecie włoszczowskim na podstawie dostępnych danych statystycznych	15
2.1.1. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Komendy Powiatowej Policji we Włoszczowie na przełomie lat 2017-2020.	16
2.1.2. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Wydziału Karnego Sądu Rejonowego we Włoszczowie i Prokuratury Rejonowej we Włoszczowie na przełomie lat 2017-2020	18
2.1.3. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej we Włoszczowie na przełomie lat 2017-2020.	21
2.1.4. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu włoszczowskiego na przełomie lat 2017-2020.	21
2.1.5. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie na przełomie lat 2017-2020.	24
2.2. Diagnoza zasobów instytucjonalnych w powiecie włoszczowskim.	27
2.3. Analiza SWOT sytuacji w powiecie pod kątem przeciwdziałania przemocy w rodzinie	32
III CELE PROGRAMU	33
Cel główny Programu:	33
Cele szczegółowe Programu:	33
IV ZAŁOŻENIA PROGRAMU	34
4.1. Podstawa prawna Programu.	35
4.2. Adresaci programu.	35

4.3. Realizatorzy programu.	35
V HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W RAMACH REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH PROGRAMU	35
<i>Tabela 14. Harmonogram działań na lata 2022-2024</i>	36
VI ZADANIA POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE W ZAKRESIE DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH RAMAMI PROGRAMU	40
<i>Tabela 15. Harmonogram działań PCPR na lata 2022-2024</i>	40
VII PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	43
VIII SPOSÓB MONITOROWANIA I SPRAWOZDAWCZOŚCI	43
IX CZAS REALIZACJI PROGRAMU	43
X ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	43

WSTĘP

Preambuła do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazuje na fakt, iż przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Warto zaznaczyć, iż przepis art. 33 Konstytucji nakłada na władzę publiczną obowiązek konstruowania polityki rodzinnej i społecznej z uwzględnieniem zasady równych praw mężczyzn i kobiet w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym. Zgodnie z art. 72 Konstytucji Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie opracowało Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2024, zwany dalej Programem. W Programie tym wskazano przede wszystkim konieczność kontynuowania działań informacyjnych, profilaktycznych, specjalistycznej pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2017-2021. Istotnym elementem Programu jest zatem dalsze wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, a także upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

W świetle powyższego zasadnym staje się opracowanie celów szczegółowych Programu, które odnosić się będą do **całego systemu** zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, a co za tym idzie realizowane będą przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania oraz zwalczania przemocy w rodzinie na terenie Naszego Powiatu. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż podejmowanie kompleksowych, wielopoziomowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie oraz korygowanie niepożądanych postaw i zachowań osób stosujących przemoc, a także skoordynowana i sprawna współpraca międzyinstytucjonalna jest warunkiem niezbędnym realizacji celu głównego Programu.

I PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE I ASPEKTY PRAWNE

1.1 Definicja przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie to działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a przede wszystkim w ich życie i zdrowie (fizyczne lub psychiczne), które powoduje u nich szkody lub cierpienie (za Mellibruda 2009, s. 10). To tylko jedna z definicji przemocy w rodzinie, jest ich bowiem wiele, jednakże powszechnie przyjmuje się, iż jest to działanie:

- a. intencjonalne, czyli zamierzone oraz skierowane przeciwko innym członkom rodziny (celem jest zdobycie kontroli nad członkami rodziny);
- b. naruszające prawa i dobra osobiste osób doznających przemocy;
- c. wykorzystujące wyraźną przewagę sił;
- d. powodujące ból i cierpienie.

W definicji ustawowej¹ nie mogło zabraknąć powyższych elementów, toteż przemoc w rodzinie należy rozumieć jako:

„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1², w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

1.2. Rodzaje przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

- **Przemoc fizyczna** to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, np. bicie, uderzanie przedmiotami, szarpanie (za włosy/ ubranie), popychanie, odpychanie, obezwładnianie, policzkowanie, izolowanie od świata zewnętrznego, duszenie, kopanie, wykręcanie rąk, oparzenie, itp.
- **Przemoc psychiczna** to sprawowanie przez sprawcę kontroli psychologicznej nad ofiarą, to umyśle działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku; grożenie (pozbawienia zdrowia/ życia/ własnym samobójstwem), grożenie

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U.2021.1249)

² **osoba najbliższa** w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t.j. Dz. U. 2020, poz. 1444 z późn. zm.) tj. „małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”;

niebezpiecznymi narzędziami, ubliżanie, ośmieszanie, używanie wyzwisk, zastraszanie, szantażowanie, kontrolowanie, znęcanie się nad zwierzęciem domowym, itp.

- **Przemoc seksualna** polega na wymuszaniu określonych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych partnera, demonstrowanie zazdrości, itp.
- **Przemoc ekonomiczna** to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy, np. nieprzekazywanie pieniędzy na utrzymanie, wynoszenie sprzętu domowego w celu sprzedaży, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, przywłaszczenie sobie pieniędzy/mienia, zaciąganie kredytów, obciążających również os. doznającą przemocy, wymuszanie pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy, itp.
- **Zaniedbanie** - stosują ją najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci a także członkowie rodziny wobec swoich starszych lub niepełnosprawnych najbliższych. Jest to niezaspokojenie ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia, higieną i kształceniem.

Formy przemocy często występują łącznie, objawiając się w różnych postaciach i konfiguracjach.

1.3 Cykl przemocy domowej

Przemoc w rodzinie zwykle powtarza się według określonych prawidłowości. W cyklu przemocy wobec bliskich można za L. Walker (1979) wyróżnić trzy następujące po sobie fazy:

- i. Faza narastania napięcia
Zachowanie osoby stosującej przemoc charakteryzuje się napięciem i stałym poirytowaniem. Nawet drobiazg może wywołać awanturę. Starasz się wtedy załagodzić sytuację, uspokoić partnera i nie dopuścić do kłótni. Starasz się wszystko robić jak należy. Jednak narastające napięcie prowadzi często u ciebie do różnych dolegliwości, często nie wytrzymujesz i sam/a prowokujesz atak, by „mieć to już za sobą”.
- ii. Faza ostrej przemocy
Osoba stosująca przemoc jest gwałtowna, wpada w szał i wyładowuje się. Niezależnie od tego jak się starasz, jej gniew narasta. Skutki tej eskalacji mogą być tragiczne – poważne zranienie, pobicie, złamania, a nawet śmierć. Często wtedy decydujesz się szukać pomocy.
- iii. Faza miodowego miesiąca
Po wyładowaniu się często osoba stosująca przemoc zdaje sobie sprawę, iż zrobiła źle i stara się to naprawić, przeproszając cię i obiecując, że to już się nie powtórzy. Usprawiedliwia swoje zachowanie, szuka wytłumaczenia, staje się inną osobą, okazuje ciepło, miłość i troskę. Zaczynasz wierzyć, że partner się zmienił, że odtąd wszystko będzie dobrze. Jednak on/a się nie zmienia, faza ta wkrótce przemija i wszystko zaczyna się od nowa, znowu mamy do czynienia z fazą pierwszą.

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym z czasem skracają się fazy „miodowego miesiąca”, a wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. To co kiedyś było w fazie „miodowego miesiąca” przyjemnością przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy: narastania napięcia i ostrej przemocy.

1.4 Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia. (Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie, źródło: www.parpa.pl)

Najczęściej funkcjonujące mity o przemocy w rodzinie to:

- **Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.**

Nieprawda, ponieważ przemoc, wykorzystywanie, bicie, gwałcenie, okradanie bliskich jest przestępstwem ściganym przez prawo, tak samo groźnym jak przemoc wobec obcych, fakt zawarcia małżeństwa czy mieszkanie pod jednym dachem nie stanowi okoliczności zezwalającej na krzywdzenie innych.

- **Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.**

Nieprawda, ponieważ przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy sytuacji ekonomicznej.

- **Przemoc ma miejsce wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.**

Nieprawda, ponieważ przemoc występuje w różnych formach, są to nie tylko działania pozostawiające siniaki, złamania czy oparzenia, lecz także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, grożenie, zastraszanie. itp.

- **Jeśli ktoś jest bity, to znaczy że na to zasłużył.**

Nieprawda, ponieważ nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie bez względu na to, co zrobił czy powiedział.

- **Nikt nie powinien interweniować w sprawach rodzinnych.**

Nieprawda, ponieważ przemoc domowa nie jest „sprawą rodzinną”, lecz przestępstwem ściganym z urzędu przez prawo.

- **Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc.**

Nieprawda, ponieważ ofiary zawsze próbują się bronić, ale ich działania są jednak zazwyczaj mało skuteczne. U osób doznających przemocy często dochodzi do tzw. zjawiska wyuczonej bezradności, kiedy to osoba żyje w przekonaniu, że bez względu na to co by zrobiła, sytuacja, w której się znalazła będzie nadal trwała.

- **To był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy.**

Nieprawda, ponieważ przemoc w rodzinie rzadko pojawia się tylko raz, jeżeli nie zostaną podjęte stanowcze działania wobec osoby, która stosuje przemoc, akty te powtarzają się.

- **Gdyby sytuacja była taka okropna, ofiara odeszłaby od sprawcy.**

Nieprawda, ponieważ przemoc doznawana od bliskiego człowieka jest rzeczą naprawdę straszną, ofiary rzeczywiście cierpią, a to że nie odchodzą, wynika zwykle z ich zależności od sprawcy.

- **Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.**

Nieprawda, ponieważ picie alkoholu, chociaż towarzyszy przemocy często, nie powoduje jej, a jest czynnikiem wyzwalającym, czyli ułatwia sprawcy stosowanie przemocy wobec osób najbliższych.

- **Gwałt w małżeństwie nie istnieje.**

Nieprawda, ponieważ w rozumieniu prawa gwałtem jest doprowadzenie innej osoby do poddania się czynowi nierządному lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp (art. 197 K.k) i nie istnieje przepis, że nie dotyczy to bliskich napastnika.

1.5 Skutki przemocy w rodzinie

Konsekwencje doświadczania przemocy w rodzinie

KONSEKWENCJE DOŚWIADCZANIA PRZEMOCY W RODZINIE	
DOROŚLI	Obrażenia ciała, choroby somatyczne związane ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu, w stawach oraz inne dolegliwości), przygnębienie, smutek, obojętność, depresja, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu, czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy, próby samobójcze, samobójstwa ...
DZIECI	- fizyczne: urazy wewnętrzne, kalectwo, uszkodzenie wzroku, urazy mózgu; - zdrowotne zw. z życiem seksualnym i układem rozrodczym: bezpłodność, zaburzenia ginekologiczne, dysfunkcje seksualne, choroby przenoszone drogą płciową; - dla zdrowia psychicznego: depresja, tendencje samobójcze, samookaleczenia, zaburzenia lękowe, opóźnienie w rozwoju, niska samoocena; - długoterminowe: zespół jelita drażliwego, choroba niedokrwienna serca. - chłopiec uczy się agresji w stosunku do kobiet, dziewczynka uczy się, że być kobietą znaczy być bitą i poniżaną, uczą się, że przemoc jest jedynym i skutecznym sposobem rozwiązania konfliktów Inne: wagarowanie, trudności w nauce, trudności w koncentracji uwagi, ucieczki z domu, prostytutka, nadużywanie alkoholu, papierosy, narkotyki ...
SPOŁECZNE	Destrukcyjność całego systemu rodzinnego, ryzyko dziedziczenia wzorów zachowań przemocowych przez dzieci i powielania ich w dorosłym życiu, skutki ekonomiczne ...

1.6. Przemoc w rodzinie w kontekście wybranych zagadnień prawa międzynarodowego.

Oto zestawienie wybranych zagadnień prawa międzynarodowego odnoszące się do poszanowania i przestrzegania ludzkich praw, ze szczególnym naciskiem na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (więcej na ten temat np. w M. Stożek 2009):

- w **Karcie Narodów Zjednoczonych** (1945) zawarto postulaty przyznania równych praw kobietom i mężczyznom;
- na **Światowej Konferencji Praw Człowieka** w Wiedniu w 1993 r. po raz pierwszy uznano, że „prawa kobiet i dziewcząt stanowią niezbywalną, integralną i niepodzielną część powszechnych praw człowieka”. W 1994 r. Komisarz Praw Człowieka ONZ wyznaczył pierwszego Specjalnego Sprawozdawcę Narodów Zjednoczonych ds. Przemocy Wobec Kobiet.

- ONZ zwołała 4 światowe konferencje dotyczące praw kobiet, w celu oceny sytuacji kobiet i określenia strategii na rzecz ich awansu: Meksyk (1975), Kopenhaga (1980), Nairobi (1985) i Pekin (1995);
- 20 listopada 1989 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło tekst **Konwencji o prawach dziecka**, która weszła w życie 2 września 1990 r. Konwencją związały się 192 państwa, w tym Polska;
- Konwencja ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet przyjęta dnia 18 grudnia 1979 roku,
- **UNICEF** (*The United Nations Children's Fund* – Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom) działa obecnie w 157 krajach, kontrolując poszanowanie praw dziecka i stawiając sobie za cel zapewnienie lepszej przyszłości dla dzieci;
- **Rada Europy** rozwinęła szereg instrumentów prawnych dotyczących problemu przemocy w rodzinie: Europejską konwencję Praw Człowieka, Europejską Kartę Społeczną, Europejską Konwencję o zapobieganiu torturom oraz nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Kwestia praw dzieci, a szczególnie ich ochrona przed karaniem fizycznym stanowi jedną z priorytetowych kwestii.
- Najważniejszą inicjatywą Unii Europejskiej w sprawie problemu przemocy w rodzinie było przyjęcie **programu DAPHNE**, którego głównym założeniem jest podejmowanie środków zapobiegawczych w celu zwalczania przemocy wobec dzieci, młodzieży oraz kobiet;
- w kwietniu 2001 r. zainicjowano **Globalną Inicjatywę**, której działalność ma na celu zlikwidowanie kar fizycznych wobec dzieci;
- Konwencja stambulska przyjęta przez Radę Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z dnia 11 maja 2011 r.

1.7. Przemoc w rodzinie w świetle przepisów polskiego prawa.

W Polsce regulacje prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie nie odbiegają od standardów międzynarodowych. Hierarchicznie naczelnym aktem prawnym obowiązującym w Polsce jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U.1997.78.483 z późn. zm.) Rozdział drugi Konstytucji poświęcony jest w całości „Wolnościom, prawom i obowiązkom człowieka i obywatela”. Przykładowo zgodnie z art. 33 „1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej **mają równe prawa** w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym”. Odnośnie stosowania przemocy zasadniczą regulację zawiera art. 40 Konstytucji „Nikt nie może być poddany torturom, ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. **Zakazuje się stosowania kar cielesnych**”.

Konstytucja wprowadza ochronę praw dziecka, czego dowodem jest powołanie instytucji **Rzecznika Praw Dziecka** (art. 72) Natomiast w celu ochrony wolności i praw człowieka i obywatela został powołany urząd **Rzecznika Praw Obywatelskich**, którego zadaniem jest badanie czy skutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji zobowiązanych do przestrzegania i realizacji wolności i praw człowieka i obywatela, nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej.

Przemoc w rodzinie jest specyficzną kategorią czynów zabronionych przez prawo, o niezwykle wysokim stopniu społecznej szkodliwości. Zachowania składające się na przemoc w rodzinie są kwalifikowane zazwyczaj w oparciu o **artykuł 207 Kodeksu karnego**³ – znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny. Przemoc w rodzinie często jest niezbyt słusznie utożsamiana właśnie z tym artykułem. Nie wszystko co jest przemocą w rodzinie kwalifikuje się jako czyn zabroniony w rozumieniu kodeksu karnego, a obok znęcania w rodzinie dochodzi także do innych przestępstw takich jak np.:

- uszkodzenie ciała (art. 156 k.k. lub art. 157 § 1 i 2 k.k.)
- pozostawianie osoby, co do której istnieje obowiązek sprawowania opieki, w sytuacjach bezpośrednio zagrażających jej życiu lub zdrowiu (art. 160 § 2 k.k.)
- groźenie popełnieniem przestępstwa na szkodę innej osoby lub osoby najbliższej, jeśli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadniona obawa, że zostanie spełniona (art. 190 k.k.)
- zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 §1 k.k.)
- zgwałcenie (art. 197 k.k.)
- nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art. 199 k.k.)
- doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub do poddania czy wykonania innej czynności seksualnej lub utrwalanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego (art. 200 k.k.)
- kazirodztwo (art. 201 k.k.)
- stręczycielstwo i sutenerstwo (art. 204 k.k.)
- rozpijanie małoletniego w drodze dostarczania napoju alkoholowego, ułatwiania lub nakłaniania do spożycia takiego napoju (art. 208 k.k.)
- uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.)
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej pod względem psychicznym lub fizycznym (art. 210 k.k.)
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego lub osoby nieporadnej pod względem psychicznym czy fizycznym wbrew woli osoby powołanej do opieki czy nadzoru (art. 211 k.k.)
- zniewaga (art.216 § 1 k.k.)
- naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.)
- kradzież na szkodę osoby najbliższej (art. 278 § 4 k.k.) lub kradzież z włamaniem (art. 279 k.k.)
- przywłaszczenie (art. 284 k.k.) lub niszczenie mienia (art. 288 k.k.)

Sytuację osób doznających przemocy w rodzinie regulują również przepisy prawa cywilnego zawarte głównie w **Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym**⁴, dotyczące m.in.:

- warunków zniesienia przez sąd wspólności majątkowej (art. 52)
- warunków orzekania separacji i rozwodu (art. 56, art. 61¹ – art. 656)

³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U.2020, poz. 1444 z późn. zm.)

⁴ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1359)

- orzekania o winie strony w rozkładzie pożycia małżeńskiego (art. 57)
- rozstrzygania władzy rodzicielskiej, obowiązku ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka w przypadku rozwodu (art. 58 § 1)
- sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozwodu (art. 58 § 2)
- warunków dokonywania podziału wspólnego majątku (art. 58 § 3)
- warunków sądowego ustalenia ojcostwa (art. 84)
- obowiązku rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka (art. 133)

Od 2005 roku funkcjonuje **ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**⁵, która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Ustawa ta umożliwia również stosowanie, w toku postępowania, wobec osób podejrzanych, specyficznych środków ograniczających możliwość ich kontaktu z pokrzywdzonymi.

Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie Ustawy o przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw⁶, która weszła w życie 1 sierpnia 2010 roku miała zniwelować mankamenty Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i dać „pomagaczom” do ręki spójne i funkcjonalne narzędzie (za: T. Gogolin). W zakresie postępowania karnego na szczególną uwagę zasługują zapisy dotyczące zmian w kodeksie postępowania karnego, dające możliwość zatrzymania osoby podejrzanej, wobec której istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa związanego z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, a także obligatoryjne zatrzymanie, jeżeli powyższe przestępstwo zostało dokonane przy użyciu broni palnej, noża lub innego niebezpiecznego przedmiotu. Za zmianę o przełomowym wręcz znaczeniu uznać należy możliwość zastosowania wobec sprawców przemocy w rodzinie środka zapobiegawczego w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Można powiedzieć, że jest to wyjście naprzeciw potrzebom ofiar i rozwiązania tego brakowało w ustawie przed nowelizacją. W pierwotnej wersji ustawy (z roku 2005) wprowadzono możliwość ograniczenia kontaktów sprawcy z ofiarą pod postacią środków karnych. W praktyce oznaczało to, że sprawca do chwili skazania mógł mieszkać pod jednym dachem z osobą pokrzywdzoną i jeśli nawet nie stosował przemocy, to na pewno mógł wywierać na nią presję.

Nowela z 2010 roku wprowadziła również istotne zmiany w zakresie współpracy różnych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na pierwszy plan wysuwa się tutaj obligatoryjne powołanie w każdej gminie **zespołu interdyscyplinarnego**. Ustawa wymienia też procedurę „Niebieskie Karty” jako ogół czynności podejmowanych wobec przemocy w rodzinie przez różne podmioty (za: T. Gogolin) tj. Policję, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli ochrony zdrowia i oświaty.

W październiku 2011 r. weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie **procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”** (Dz.U.2011.209.1245). Wspomniana procedura postępowania ma na celu zatrzymanie przemocy

⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U.2021 poz.1249)

⁶ Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.10.125.842).

w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: Policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (np. pracownika socjalnego), oświaty (np. pedagog, dyrektor szkoły, nauczyciel), ochrony zdrowia (np. lekarza, pielęgniarkę, położną, ratownika medycznego), komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury winno występować nawet w sytuacjach, w których jedynie zaistniało podejrzenie stosowania przemocy, nawet nie poparte dowodami. Dopiero w toku prowadzenia procedury wymaga się aby przypuszczenie stosowania przemocy zostało uzasadnione (uprawdopodobnione).

Karta A – wszczęcie procedury. Osoba wszczynająca procedurę przekazuje wypełniony formularz do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego niezwłocznie tzn. nie później niż w terminie 7 dni (kopia zostaje u wszczynającego procedurę). Następnie przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później niż w ciągu 3 dni przekazuje go członkom Zespołu lub grupie roboczej.

Karta B – przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Karta C – na posiedzeniu członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupa robocza, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta C”.

Niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie – nie wstrzymuje prac Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Karta D – Członkowie ZI lub grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta D” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Możliwe jest wypełnienie Kart D w miejscu zamieszkania osoby podejrzanej o stosowanie przemocy.

Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie w sposób trwały oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Procedura zostaje również zamknięta, gdy zespół rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań.

Warto zaznaczyć, iż do Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego wprowadzono **art. 96¹**, który traktuje o tym, że osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim **zakazuje się stosowania kar cielesnych**.

Należy również nadmienić, że w celu zmniejszenia tzw. wtórnej wiktymizacji, procedura karna przewiduje określone mechanizmy w zakresie przesłuchania pokrzywdzonych i świadków (zwłaszcza małoletnich), zmierzające do jak najmniejszej ilości przesłuchań i prowadzenia ich w odpowiednich warunkach. Stefański (2005) opisuje trzy tryby przesłuchania w charakterze świadka osoby, która nie ukończyła 15 lat, przewidziane przez obecnie obowiązujący kodeks postępowania karnego, a mianowicie:

A. Przesłuchanie **każdego świadka, który nie ukończył 15 lat** (art. 171 § 3 k.p.k.).

W myśl art. 171 § 3 k.p.k. „jeżeli osoba przesłuchiwana nie ukończyła 15 lat, czynności z jej udziałem powinny być, w miarę możliwości, przeprowadzone w obecności przedstawiciela ustawowego lub faktycznego opiekuna, chyba że dobro postępowania stoi temu na przeszkodzie”.

B. Przesłuchanie **pokrzywdzonego**, który w chwili przesłuchania **nie ukończył 15 lat** w sprawach o przestępstwa określone w rozdziale XXIII, XXV i XXVI Kodeksu karnego – art. 185a § 1 k.p.k.

Przesłuchany w tym trybie może być tylko pokrzywdzony, który w chwili pierwszego przesłuchania nie ukończył 15 lat, co jest obligatoryjne w sprawach o przestępstwa przeciwko

wolności seksualnej lub obyczajowości albo przeciwko rodzinie lub opiece. Istota tego trybu polega na tym, że pokrzywdzony, zarówno w postępowaniu przygotowawczym, jak i sądowym, w zasadzie powinien być przesłuchany tylko raz przez sąd. Jedynie wyjątkowo osobę taką można przesłuchać ponownie w razie zaistnienia określonych okoliczności, tj. wtedy, gdy:

- 1) wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania.
- 2) zażąda tego oskarżony (podejrzany), który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego.

Tryb ten wymaga obligatoryjnego udziału biegłego psychologa sądowego w przesłuchaniu małoletniego (art. 185a § 2 k.p.k.) w charakterze tzw. konsultanta procesowego. Celem ustawodawcy wprowadzającego to uregulowanie była szczególna ochrona dzieci – pokrzywdzonych przestępstwami o charakterze seksualnym, bądź przeciwko rodzinie i opiece, a także uniknięcie wtórnej wiktymizacji i „wdrukowania” w pamięć dziecka faktów nieistniejących, będących skutkiem wielokrotnych przesłuchań.

- C. Przesłuchanie **świadka**, który w chwili przesłuchania **nie ukończył 15 lat** w sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub o przestępstwa określone w rozdziale XXV i XXVI Kodeksu karnego (art. 185b § 1 k.p.k.).

Świadek (nie pokrzywdzony) może być przesłuchiwany jednorazowo i przez sąd, lecz jest to po pierwsze, pozostawione do uznania organu procesowego, tzn. przesłuchanie świadka w tym trybie jest fakultatywne. Po drugie tryb ten dotyczy każdego świadka, który nie ukończył 15 lat (wiek w chwili pierwszego przesłuchania) i obejmuje sprawy odnoszące się do przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości (r. XXV k.k.) oraz innych przestępstw z użyciem przemocy i groźby bezprawnej. Po trzecie, tryb ten ograniczony jest do zeznań świadka, które mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

1.8. Obowiązki organów administracji rządowej i samorządowej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na szczeblu powiatowym

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U.2021 poz. 1249) wyraźnie określa zadania własne powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat na polu walki z przemocą w rodzinie. Zgodnie z **art. 6. ust 1** zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności (art. 6 ust.3):

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;

- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Natomiast do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności (art. 6 ust. 4):

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Warto wspomnieć, iż zgodnie z art. 3 ust 1 osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

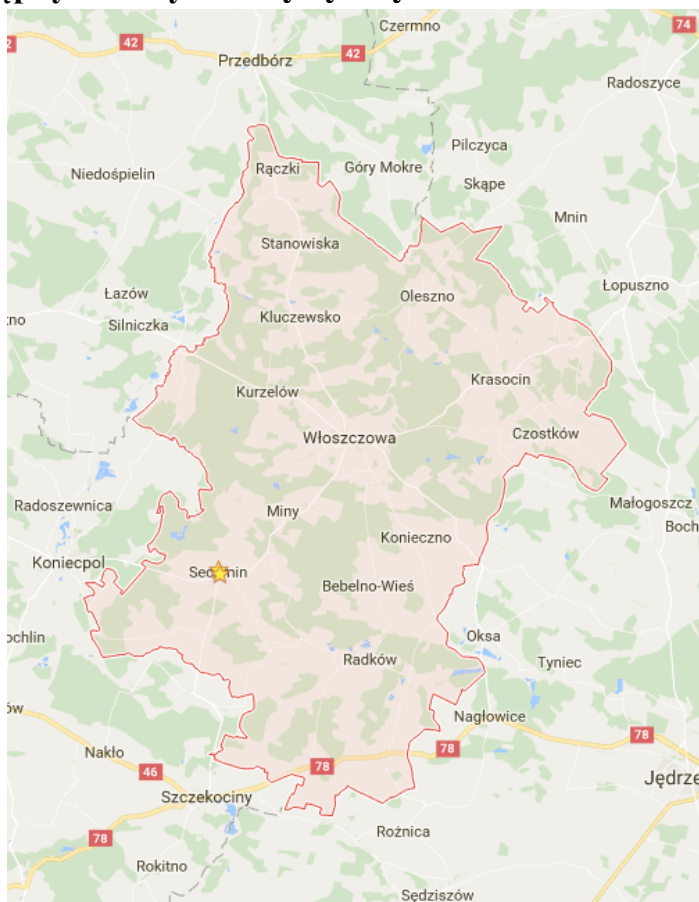
- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

BIBLIOGRAFIA:

1. Gogolin ,T. *Nowelizacja Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie okiem policjanta*. Wydział Prewencji KWP w Katowicach, artykuł zamieszczony na stronie internetowej <http://www.niebieskalinia.info/artukul.php?id=798>.
2. Mellibruda, J. (2009). *Przeciwdziałanie przemocy domowej*. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia PTP.
3. Sasal, H. D. (2005). *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*. Warszawa: Wyd. Edukacyjne PARPA.
4. Stefański, R.A. (2005). Szczególne tryby przesłuchania w postępowaniu karnym świadka małoletniego, który nie ukończył 15 lat. *Wojskowy Przegląd Prawniczy*, nr 4.
5. Stożek, M. (2009). *Przemoc w rodzinie. Zapobieganie w świetle przepisów prawa*. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia PTP.
6. Zdunek, A. (red.) (2005). *Przewodnik do realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia PTP, Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

II DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE I ZASOBÓW INSTYTUCJONALNYCH W POWIECIE WŁOSZCZOWSKIM

2.1. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w powiecie włoszczowskim na podstawie dostępnych danych statystycznych

W wyniku reformy administracji publicznej od 1 stycznia 1999 roku utworzony został powiat włoszczowski z sześciu gmin: miejsko-wiejskiej gminy Włoszczowa oraz gmin wiejskich Kluczewska, Krasocina, Moskorzewska, Radkowska i Secemina.

Powierzchnia i ludność (stan na dzień 31.12.2020 r.)^{7*}

Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Ludność		
		ogółem	mężczyźni	kobiety
Gmina Kluczewsko	137	5 157	2 625	2 532
Gmina Krasocin	193	10 610	5 360	5 250
Gmina Moskorzów	73	2 618	1 325	1 293
Gmina Radków	88	2 501	1 250	1 251
Gmina Secemin	163	4 725	2 361	2 364
Gmina Włoszczowa	255	19 132	9 443	9 689
w tym miasto	30	9 798	4 712	5 086
Ogółem Powiat	909	44 743	22 364	22 379

⁷ <https://bdl.stat.gov.pl>.

2.1.1. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Komendy Powiatowej Policji we Włoszczowie na przełomie lat 2017-2020.

Tabela 1. Liczba interwencji domowych policji związanych z przemocą w rodzinie

ROK	Liczba interwencji domowych zakończonych założeniem Niebieskiej Karty
2020	137
2019	151
2018	206
2017	166

Z analizy danych zawartych w tabeli nr 1 wynika, iż liczba interwencji policji związanych z przemocą w rodzinie po roku 2018 przybrała tendencję malejącą. Nie wszystkie zgłoszenia i podejmowane w związku z nimi działania funkcjonariuszy, a następnie zespołów roboczych w gminach, potwierdzają występowanie przemocy w rodzinie. W społeczeństwie istnieje coraz większa świadomość w zakresie możliwości podejmowania działań zapobiegających przemocy oraz skutecznie zwalczających ją.

Tabela 2. Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie

ROK	Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie ogółem	w tym		
2020	178	kobiety	148	83%
		mężczyźni	25	14%
		dzieci	5	3%
2019	151	kobiety	114	75,5%
		mężczyźni	26	17,2%
		dzieci	11	7,3%
2018	286	kobiety	198	69,2%
		mężczyźni	41	14,4%
		dzieci	47	16,4%
2017	203	kobiety	147	72,4%
		mężczyźni	45	22,2%
		dzieci	11	5,4%

Wśród pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie największą grupę w każdym z analizowanych lat stanowiły kobiety (od 69,2 % do 83% wszystkich pokrzywdzonych), natomiast drugą co do wielkości grupę stanowili mężczyźni (od 14% do 22,2%). Z kolei osobami stosującymi przemoc najczęściej byli mężczyźni (patrz tabela 3) – od ok. 89% do 97% wszystkich sprawców przemocy, w tym znaczna większość z nich dopuściła się aktu przemocy wobec osoby najbliższej będąc pod wpływem alkoholu. Należy pamiętać, iż **nadużywanie alkoholu nie jest przyczyną przemocy, lecz czynnikiem ułatwiającym jej stosowanie**. Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności

pojawiające się w relacjach z innymi. To rozróżnienie jest niezwykle istotne z uwagi na to, że nie ma żadnego usprawiedliwienia dla stosowania przemocy wobec najbliższych.

Nie odnotowano przypadków, aby osoba nieletnia dopuściła się analizowanych czynów.

Tabela 3. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie

ROK	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie ogółem	w tym			w tym pod wpływem alkoholu	w tym przewiezionych do Izb Wytrzeźwień lub Policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia
		kobiety	mężczyźni	nieletni		
2020	144	kobiety	16	11%	2	2
		mężczyźni	128	89%	107	69
		nieletni	0	0%	0	0
2019	151	kobiety	5	3%	-*	0
		mężczyźni	146	97%	-*	75
		nieletni	0	0%	-*	0
2018	208	kobiety	11	5%	2	1
		mężczyźni	197	95%	131	131
		nieletni	0	0%	0	0
2017	168	kobiety	13	7,7%	8	7
		mężczyźni	155	92,3%	99	91
		nieletni	0	0%	0	0

*brak danych

Po przeprowadzonej interwencji domowej, w wyniku której została sporządzona Niebieska Karta, każdorazowo informacja o zdarzeniu została przesłana przez funkcjonariuszy policji do właściwego miejscowo Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Procedura ta pozwala na stworzenie i realizację w uzasadnionych przypadkach indywidualnego planu pomocy osobie, co do której istnieje podejrzenie, iż jest dotknięta przemocą w rodzinie oraz jej rodzinie (porównaj tabela 9).

Tabela 4. Inne dane statystyczne

ROK	Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej		Liczba dzieci przewiezionych do szpitala, placówki, oddanych pod opiekę osoby spokrewnionej	Liczba informacji przesłanych do innych placówek	
	pokrzywdzonemu	sprawcy		do OPS/GOPS	do GKRPA
2020	2	4	0	137	0
2019	4	9	0	151	0
2018	1	4	0	206	0
2017	9	2	1	166	8

2.1.2. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Wydziału Karnego Sądu Rejonowego we Włoszczowie i Prokuratury Rejonowej we Włoszczowie na przełomie lat 2017-2020

Tabela 5. Sąd Rejonowy we Włoszczowie

Lp.	Rok	Artykuł kodeksu karnego	Liczba rozpoznanych spraw	w tym			
				skazano	warunkowo umorzono	umorzono	uniewinniono
1.	2020	207 § 1. K.k.	25	21	4	0	0
2.		207 § 2. K.k.	0	0	0	0	0
3.		207 § 3. K.k.	0	0	0	0	0
4.		209 § 1. K.k.	60	58	1	1	0
5.	2019	207 § 1. K.k.	24	18	6	2	0
6.		207 § 2. K.k.	0	0	0	0	0
7.		207 § 3. K.k.	0	0	0	0	0
8.		209 § 1. K.k.	72*	68	1	2	-
9.	2018	207 § 1. K.k.	25	19	4	2	0
10.		207 § 2. K.k.	0	0	0	0	0
11.		207 § 3. K.k.	0	0	0	0	0
12.		209 § 1. K.k.	103*	101	1	0	-
13.	2017	207 § 1. K.k.	31	23	6	2	0
14.		207 § 2. K.k.	0	0	0	0	0
15.		207 § 3. K.k.	0	0	0	0	0
16.		209 § 1. K.k.	17	15	1	0	1

*w 1 przypadku odstąpiono od wymierzenia kary

W wyniku analizy danych zawartych w tabeli nr 5, można wysunąć wniosek, iż w ubiegłych latach spośród analizowanych spraw rozpoznawano sprawy wyłącznie z art. 207⁸ § 1 i art. 209⁹ § 1 Kodeksu karnego (K.k.). Żadnego z popełnionych czynów przeciwko członkowi rodziny lub rodzinie nie zakwalifikowano jako czynu określonego art. 207 § 2, czy też art. 207 § 3. Większość osób oskarżonych o popełnienie w/w przestępstw zostało skazanych prawomocnymi wyrokami.

Należy nadmienić, iż Sąd Najwyższy wielokrotnie precyzował w swoich orzeczeniach sposób rozumienia tego pojęcia „znęcania się”. Istota przestępstwa określonego w art. 207 § 1 k.k. polega na jakościowo innym zachowaniu się sprawcy względem pokrzywdzonego, jakże odmiennym od przypadków znieważania, naruszenia nietykalności cielesnej itp. Zachowanie się sprawcy przemocy w rodzinie może zostać zakwalifikowane jako znęcanie się, jeżeli:

- istnieje przewaga po stronie sprawcy nad ofiarą – fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, społeczna itp.;
- jest umyślne i dokonane z zamiarem bezpośrednim, nie jest bowiem możliwe wzajemne znęcanie się małżonków;
- ofiara nie może się przeciwstawić, bądź może to uczynić w niewielkim stopniu; znęcanie się jest niezależne od tego, czy pokrzywdzony, nad którym sprawca znęca się, sprzeciwia się mu i próbuje się bronić, czy też nie, a stosowane środki obronne nie odbierają działania sprawcy cech przestępstwa;
- zachowanie się sprawcy jest systematyczne, zwarte czasowo i miejscowo, a przede wszystkim dotkliwe i poniżające w eskalacji ponad miarę i cel przewidziany w pojedynczych czynnościach naruszających różne dobra chronione prawem, np. nietykalność ciała, godność osobistą, mienie;
- zachowanie z reguły jest wieloczynnościowe.

Warto zaznaczyć także, iż zjawisko przemocy w rodzinie może również przyjmować m.in. postać:

- naruszenia nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.),
- naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia (art. 157 k.k.)
- groźby bezprawnej (art. 190 k.k.)
- zgwałcenia (art. 197 k.k.)

⁸ **Art. 207 § 1.** Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

⁹ **Art. 209 § 1.** Kto uporczywie uchyla się od wykonania ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

a także inne zachowania, które są określone w Kodeksie karnym – w zależności od konkretnej sytuacji.

Dane zawarte w tabeli 6 obrazują skalę spraw zakończonych aktem oskarżenia oraz liczbę osób skazanych na podstawie analizowanych artykułów Kodeksu karnego. Wynika z nich, iż zazwyczaj znaczna większość osób, które oskarżono o popełnienie czynów określonych art. 207 § 1 K.k. lub 209 § 1 K.k., została za te czyny skazana. W 2014 roku skazano jedną osobę za czyn kwalifikowany z art. 207 § 2 K.k., czyli znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa.

Tabela 6. Prokuratura Rejonowa we Włoszczowie

Lp.	Rok	Artykuł kodeksu karnego	Liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia	Liczba osób skazanych z artykułu
1.	2020	207 § 1. K.k.	23	19
2.		207 § 2. K.k.	0	0
3.		207 § 3. K.k.	1	0
4.		209 § 1. K.k.	51	59
5.	2019	207 § 1. K.k.	25	18
6.		207 § 2. K.k.	0	0
7.		207 § 3. K.k.	0	0
8.		209 § 1. K.k.	76	68
9.	2018	207 § 1. K.k.	22	24
10.		207 § 2. K.k.	0	0
11.		207 § 3. K.k.	0	0
12.		209 § 1. K.k.	69	102
13.	2017	207 § 1. K.k.	26	22
14.		207 § 2. K.k.	0	0
15.		207 § 3. K.k.	0	0
16.		209 § 1. K.k.	23	15

Warto zaznaczyć, iż w latach 2017-2020. w związku z omawianymi powyżej przestępstwami złożono w sumie 57 wniosków w trybie art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego, tj. „§1. Komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu obowiązany jest zawiadomić

o nim sąd opiekuńczy. §2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi” oraz w sumie 26 wniosków o zobowiązanie osoby oskarżonej do leczenia odwykowego.

Tabela nr 7. Inne dane statystyczne - Prokuratura Rejonowa we Włoszczowie

Rok	2020	2019	2018	2017
Liczba wniosków złożonych w trybie art. 572 K.p.c. (złożonych w zw. z w/w przestępstwami)	15	15	20	7
Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego (złożonych w zw. z w/w przestępstwami)	4	11	3	8

2.1.3. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej we Włoszczowie na przełomie lat 2017-2020.

Bardzo istotną formą wsparcia i pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie jest poradnictwo specjalistyczne. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące liczby porad w zakresie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego oraz rodzinnego, udzielanych w zeszłych latach przez pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej we Włoszczowie osobom w związku z przemocą w rodzinie.

Tabela 8. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Włoszczowie

Liczba udzielonych porad				
Poradnictwo specjalistyczne	2020	2019	2018	2017
psychologiczne	2	30	0	10
pedagogiczne	0	0	0	0
rodzinne	1	30	4	10
Liczba osób korzystających ze wsparcia	5	11	-*	10

*brak danych

2.1.4. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu włoszczowskiego na przełomie lat 2017-2020.

Art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, iż do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu *przeciwdziałania przemocy w rodzinie*, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu *przeciwdziałania przemocy w rodzinie* oraz ochrony ofiar *przemocy w rodzinie*;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie *przeciwdziałania przemocy w rodzinie* w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w *rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie*;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym *przemocą w rodzinie* miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Na terenie powiatu włoszczowskiego funkcjonuje 6 ośrodków pomocy społecznej: Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszczowie oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Kluczewsku, Krasocinie, Moskorzewie, Radkowie i Seceminie. We wszystkich gminach zostały utworzone Gminne Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz opracowane i realizowane Gminne Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Tabela poniżej obrazuje potrzeby osób uwikłanych w przemoc w rodzinie w zakresie korzystania z różnych form poradnictwa specjalistycznego, w szczególności poradnictwa psychologicznego, prawnego i rodzinnego. Gdy dana instytucja, zważywszy na swoje możliwości i ograniczenia m.in. budżetowe, proponowała daną formę wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, osoby te chętnie z niego korzystały. Zakłada się, iż w sytuacji, gdy dana forma wsparcia nie mogła być realizowana przez gminne jednostki pomocy społecznej, osoby doświadczające przemocy były zmuszone szukać specjalistycznej pomocy poza gminą.

Tabela 9. Ośrodki Pomocy Społecznej – liczba udzielonych porad w związku z przemocą w rodzinie

Liczba udzielonych porad		GOPS/OPS					
Rok	Poradnictwo	Włoszczowa	Kluczewsko	Krasocin	Moskorzew	Radków	Secemin
2020	psychologiczne	50	0	0	0	3	65
	prawne	0	0	0	0	0	32
	rodzinne	0	0	20	0	15	0
2019	psychologiczne	26	0	0	0	36	48
	prawne	0	0	0	0	0	24
	rodzinne	26	0	0	0	38	26
2018	psychologiczne	19	0	0	0	36	109
	prawne	0	0	0	0	0	116
	rodzinne	0	0	25	0	20	0
2017	psychologiczne	5	0	0	0	36	110
	prawne	0	0	0	0	0	120
	rodzinne	0	0	14	0	18	7

Z analizy danych zgromadzonych dzięki przeprowadzonemu w 2019 roku na zlecenie Ministerstwa rodziny Pracy i Polityki Społecznej badaniu skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia osób doświadczających przemocy w rodzinie pn. „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”, wynika, iż w kontekście działania procedury „Niebieska Karta” w największym stopniu zaangażowanymi w podejmowanie działań w jej ramach pozostawali przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz Policji. Wysoko oceniane przez respondentów było interdyscyplinarne podejście w zakresie pomocy udzielanej osobom krzywdzonym. Procedura „Niebieska Karta” jest zdecydowanie podstawowym narzędziem wykorzystywanym w procesie obejmowania wsparciem osób doświadczających różnego rodzaju przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela (nr 10) odzwierciedla dane przekazane przez gminy z terenu powiatu włoszczowskiego w zakresie liczby zarejestrowanych przez Gminne Zespoły Interdyscyplinarne formularzy „Niebieskich Kart-A”. Należy zauważyć, iż każdego analizowanego roku przeważająca większość formularzy A wpłynęła do Zespołów po interwencji funkcjonariuszy policji (por. tabela nr 1). Jak już uprzednio wspomiano, przedmiotowa procedura postępowania ma na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: Policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (np. pracownika socjalnego), oświaty (np. pedagog, dyrektor szkoły, nauczyciel), ochrony zdrowia (np. lekarza, pielęgniarkę, położną, ratownika medycznego), komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury winno występować nawet w sytuacjach, w których jedynie zaistniało podejrzenie stosowania przemocy, nawet nie poparte dowodami. Dopiero w toku prowadzenia procedury wymaga się aby przypuszczenie stosowania przemocy zostało uzasadnione (uprawdopodobnione). Na podstawie danych zawartych w tabeli poniżej, można wnioskować, iż w czasie analizowanych lat 140 spraw (tj. ok. 20% wszystkich prowadzonych procedur) zakończono w wyniku braku zasadności podejmowanych działań. Natomiast w przypadku 322 spraw (tj. ok. 46%) zakończono prowadzenie procedury, w wyniku ustania przemocy w rodzinie. **Zatem reasumując, w latach 2017-2020 ok. 66% rozpoczętych procedur „Niebieskiej Karty” zakończyła się w pożądanym sposób.**

Tabela 10. Ośrodki Pomocy Społecznej – funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Rok		GOPS/OPS						Razem
		Włoszczowa	Kluczewsko	Krasocin	Moskorzew	Radków	Secemin	
2020	Liczba formularzy „Niebieskich Kart – A”, które wpłynęły do ZI	57	21	38	7	14	9	146
	Liczba rodzin objętych procedurą NK	60	16	32	11	21	9	149
	Liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy w rodzinie	28	9	16	7	27	6	93

Rok	GOPS/OPS							
	Włoszczowa	Kielcewsko	Krasocin	Moskorzew	Radków	Secemin	Razem	
	Liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań	9	2	1	3	7	2	24
2019	Liczba formularzy „Niebieskich Kart – A”, które wpłynęły do ZI	52	14	54	13	13	20	166
	Liczba rodzin objętych procedurą NK	63	11	32	11	12	14	143
	Liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy w rodzinie	27	4	19	7	2	5	64
	Liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań	13	1	3	0	3	3	23
2018	Liczba formularzy „Niebieskich Kart – A”, które wpłynęły do ZI	90	9	66	9	16	17	207
	Liczba rodzin objętych procedurą NK	68	15	53	9	8	14	167
	Liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy w rodzinie	24	12	24	3	8	8	79
	Liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań	27	3	4	4	8	2	48
2017	Liczba formularzy „Niebieskich Kart – A”, które wpłynęły do ZI	63	21	40	7	20	33	184
	Liczba rodzin objętych procedurą NK	65	23	33	10	17	30	178
	Liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy w rodzinie	31	10	19	-*	11	15	86
	Liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań	18	3	5	7	6	6	45

*brak danych

2.1.5. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie na przełomie lat 2017-2020.

W strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie funkcjonuje Zespół Interwencji Kryzysowej, który został utworzony Decyzją Zarządu Powiatu Włoszczowskiego we wrześniu 2005 r. PCPR w ramach działalności ZIK realizuje m.in. zadania określone ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1876 z późn. zm.) z zakresu interwencji kryzysowej i specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego i rodzinnego). Taka

forma pomocy jest świadczona osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód i nieodpłatnie. Są to głównie konsultacje indywidualne ze specjalistami w Zespole lub w środowisku, ale również porady telefoniczne i e-mailowe.

Do głównych zadań ZIK należy:

- 1) udzielanie kompleksowej pomocy psychologicznej osobom i rodzinom znajdującym się w nagłym bądź przewlekłym kryzysie psychicznym (np. żałoba po stracie bliskiej osoby, przemoc w rodzinie, konflikty rodzinne, małżeńskie, nieporadność życiowa, niewydolność wychowawcza, itp.);
- 2) interwencja w nagłych zdarzeniach i przeżyciach traumatycznych (np. próby samobójcze, przemoc w rodzinie, napaść seksualna, katastrofy, itp.);
- 3) prowadzenie krótkiej psychoterapii indywidualnej bądź rodzinnej oraz poradnictwa psychologicznego;
- 4) pomoc prawna;
- 5) działanie profilaktyczne przez propagowanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi.
- 6) poradnictwo socjalne oraz poradnictwo dla osób niepełnosprawnych;
- 7) współpraca z in. instytucjami i służbami w zakresie m.in. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 11. Zespół Interwencji Kryzysowej – liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego

Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego								
Poradnictwo specjalistyczne	2020		2019		2018		2017	
	ogółem	zw. z przemocą w rodzinie	ogółem	zw. z przemocą w rodzinie	ogółem	zw. z przemocą w rodzinie	ogółem	zw. z przemocą w rodzinie
psychologiczne	147	10	184	22	161	9	135	8

Osoby korzystające ze wsparcia psychologicznego w ZIK, najczęściej odbywały wielokrotne wizyty oraz często korzystały z nieodpłatnej pomocy prawnej.

Warto wspomnieć, iż w 2015 roku PCPR we Włoszczowie realizował Projekt „Poczuj się bezpiecznie” w ramach Programu Osłonowego MPiPS „Wspieranie JST w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” – w partnerstwie z Gminą Włoszczowa i Gminą Kluczewsko. Celem realizacji zadania publicznego było dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie na terenie powiatu włoszczowskiego. Koszt całkowity projektu wyniósł 76280,- zł, w tym kwota otrzymanej dotacji 6100,- zł oraz wkład własny 3 instytucji, biorących udział w przedsięwzięciu 15280,- zł. Całkowity koszt dostosowania pomieszczeń w Starostwie Powiatowym we Włoszczowie w ramach Projektu wyniósł 38000,- zł, w tym kwota otrzymanej dotacji 29800,- zł oraz wkład własny w wysokości

8200, - zł. W ramach Projektu udało się przystosować pomieszczenia do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie we wszystkich jednostkach biorących w nim udział. Dzięki zdobytym funduszom w budynku Starostwa Powiatowego we Włoszczowie powstał **przyjazny pokój przesłuchań** tzw. „**Niebieski Pokój**” oraz pokój techniczny, wyposażone w lustro weneckie oraz specjalistyczny sprzęt audiowizualny. Wyremontowane pomieszczenia służą do codziennej pracy Zespołowi Interwencji Kryzysowej i Zespołowi Pieczy Zastępczej. Realizacja Projektu przyczyniła się do podniesienia jakości usług świadczonych przez jednostki w zakresie przeciwdziałania przemocy rodzinie, podniesienia komfortu i poczucia bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych.

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29.07.2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. 2021 poz. 1249) do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W roku 2020 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie opracowało Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Sprawców Przemocy w Rodzinie w Powiecie Włoszczowskim na lata 2021-2022. Zgłoszono gotowość Powiatu do realizacji oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie i pozyskano z budżetu Państwa środki na ten cel. Centrum zawiązało współpracę w zakresie motywowania i zobowiązywania osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału w Programie z przedstawicielami Prokuratury Rejonowej we Włoszczowie, Sądu Rejonowego we Włoszczowie, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, Komendy Powiatowej Policji we Włoszczowie, Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu powiatu włoszczowskiego.

Program przeznaczony jest głównie dla mężczyzn stosujących przemoc wobec swoich partnerek. Spotkania grupowe osób zakwalifikowanych do udziału w Programie poprzedzone są spotkaniami indywidualnymi, podczas których osoby prowadzące oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dokonują wstępnej diagnozy potencjalnych uczestników, zapoznają ich z założeniami i zasadami uczestnictwa w Programie oraz zawierają kontrakt dot. udziału w Programie i zobowiązujący do niestosowania przemocy wobec osób najbliższych.

Poniższa tabela odzwierciedla fakt, iż niewielka liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które zostały objęte procedurą „Niebieskich Kart” lub zostały skazane prawomocnym wyrokiem Sądu, trafia do programu korekcyjno-edukacyjnego.

Tabela 12. Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie – dane PCPR we Włoszczowie za lata 2017-2020

ROK	Liczba osób, które przystąpiły do Programu	Liczba osób, które ukończyły Program	Uwagi
2020	8	3	3 mężczyzn zobligowano do kontynuowania spotkań w kolejnej edycji w 2021 roku. W 2020 roku monitorowano zachowania w rodzinie 7 osób, które ukończyły PKE edycje 2019 lub 2020– żaden z nich nie powrócił do zachowań polegających na stosowaniu przemocy wobec najbliższych

2019	9	4	3 mężczyzn zobligowano do kontynuowania spotkań w kolejnej edycji w 2020 roku W 2019 roku monitorowano zachowania w rodzinie 8 osób, które ukończyły PKE edycja 2018 lub 2019 – żaden z nich nie powrócił do zachowań polegających na stosowaniu przemocy wobec najbliższych.
2018	11	6	1 mężczyzna został zobligowany do kontynuowania spotkań w kolejnej edycji w 2019 roku W 2018 roku monitorowano zachowania w rodzinie 2 osób, które ukończyły PKE edycja 2016 rok oraz 3 osoby, które ukończyły edycję 2017 rok, czyli łącznie 5 mężczyzn – żaden z nich nie powrócił do zachowań polegających na stosowaniu przemocy wobec najbliższych.
2017	8	-	3 mężczyzn zobligowano do kontynuowania spotkań w kolejnej edycji w 2018 roku. W 2017 roku monitorowano 4 osoby, które ukończyły PKE edycja 2015 rok oraz 2 osoby, które ukończyły edycję 2016 rok, czyli łącznie 6 mężczyzn – żaden z nich nie powrócił do zachowań polegających na stosowaniu przemocy wobec najbliższych.

Podsumowując, należy podkreślić, iż dane statystyczne omawiane w powyższych podrozdziałach nie odzwierciedlają faktycznych rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie włoszczowskim. Nie ma dokładnych i rzetelnych danych o istnieniu przemocy domowej, m.in. ze względu na wciąż silnie funkcjonujące w społeczności stereotypy i mity na jej temat. Przykładowo przemoc w rodzinie ciągle pojmowana jest jako prywatna sprawa ludzi w nią uwikłanych – *własne brudy pierze się w czterech ścianach*, co powoduje, że osoby doznające przemocy nie zgłaszają się po pomoc, a świadkowie najczęściej ignorują dostrzeżone fakty. Przemoc w rodzinie jest problemem niezwykle skomplikowanym i, co nie ulega wszelkim wątpliwościom, wymagającym podejścia interdyscyplinarnego w jego rozwiązywaniu. Toteż niezwykle istotnym jest podejmowanie w tej kwestii wciąż nowych wyzwań, opracowywania innowacyjnych i nowatorskich przedsięwzięć, by w jak najbardziej skuteczny sposób walczyć z przemocą w rodzinie.

2.2. Diagnoza zasobów instytucjonalnych w powiecie włoszczowskim.

W powiecie włoszczowskim funkcjonują następujące instytucje, których działanie związane jest z zapobieganiem i zwalczaniem przemocy w rodzinie (zob. tabela nr 13):

Tabela 13. Zasoby instytucjonalne i inne związane z zapobieganiem i zwalczaniem przemocy w rodzinie

POWIAT WŁOSZCZOWSKI			
Lp.	Instytucja/ organizacja	Kontakt	Główne zadania
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	29-100 Włoszczowa ul. Wiśniowa 10 Tel./fax.: 41) 39-44-993 E-mail: biuro@pcprwloszczowa.pl www.pcprwloszczowa.pl	wykonuje zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie; do zadań tych należy w szczególności m.in. prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, udzielanie informacji o prawach, uprawnieniach, szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr z terenu powiatu, prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej, tworzenie i prowadzenie ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz specjalistycznych ośrodków wsparcia, a także opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
1a.	Zespół Interwencji Kryzysowej przy PCPR	29-100 Włoszczowa ul. Wiśniowa 10, pokój 207 Tel. 504-754-393, 41) 39-44-993 E-mail: pik@pcprwloszczowa.pl	udzielanie kompleksowej pomocy psychologicznej osobom i rodzinom znajdującym się w nagłym bądź przewlekłym kryzysie psychicznym (np. żałoba po stracie bliskiej osoby, przemoc w rodzinie, konflikty rodzinne, małżeńskie, nieporadność życiowa, niewydolność wychowawcza, itp.); interwencja w nagłych zdarzeniach i przeżyciach traumatycznych (np. próby samobójcze, przemoc w rodzinie, napaść seksualna, katastrofy, itp.); prowadzenie krótkiej psychoterapii indywidualnej bądź rodzinnej oraz poradnictwa psychologicznego; pomoc prawna; działanie profilaktyczne przez propagowanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi; poradnictwo socjalne oraz poradnictwo dla osób niepełnosprawnych; współpraca z innymi służbami i instytucjami, głównie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej/ Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej ZESPOŁY INTERDYSCYPLINARNE	29-100 Włoszczowa , ul. Partyzantów 14; 29-120 Kluczewsko , ul. Spółdzielcza 12; 29-105 Krasocin , ul. Wyzwolenia 6 (GOPS), ul. Macierzy Szkolnej 1 (GKRPA); 29-130 Moskorzew , Moskorzew 42; 29-135 Radków , Radków 99; 29-145 Secemin , ul. Ogrodowa 1. (GOPS), ul. Struga 2 (GKRPA).	wykonują zadania gminy z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności polegające na: przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków celowych, pracy socjalnej, tworzeniu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzeniu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opracowywaniu i realizacji programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzeniu gminnych ośrodków wsparcia
3.	Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		do zadań Komisji należy między innymi inicjowanie działań w zakresie zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego a także udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

4.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	29-100 Włoszczowa, ul. Sobieskiego 38. Tel. 41) 39-43-319 e-mail: pppwloszczowa@poczta.onet.pl	udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży oraz rodzicom, między innymi poprzez: wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej, problematyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka, terapia zaburzeń rozwojowych i zaburzeń dysfunkcyjnych, prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli, wspomaganie wychowawczej funkcji rodzin
5.	Sąd Rejonowy	29-100 Włoszczowa, ul. Kusocińskiego 11, Telefoniczne Biuro Obsługi Interesanta: - infolinia: 801 800 122 administracja@wloszczowa.sr.gov.pl www.wloszczowa.sr.gov.pl	jako jednostka sądownictwa najbliższa dla obywateli, rozpatruje wszystkie sprawy, z wyjątkiem zastrzeżonych dla sądu okręgowego; Wydział Karny, Wydział Rodzinny i Nieletnich, Kuratorski Zespół Służby Sądowej
6.	Prokuratura Rejonowa	29-100 Włoszczowa, ul. Kusocińskiego 11, Tel. 41) 38-83-550 e-mail: wloszczowa@kielce.po.gov.pl www.prokuratura.kielce.pl	zobowiązana, w sytuacji istnienia uzasadnionego podejrzenia, że doszło do popełnienia przestępstwa, do wszczęcia postępowania przygotowawczego celem sprawdzenia czy doszło do niego, wyjaśnienia okoliczności zdarzenia, zebrania i zabezpieczenia dowodów, ujęcia sprawcy, zastosowania, w uzasadnionych przypadkach, środka zapobiegawczego wobec sprawcy przemocy w formie dozoru policyjnego bądź tymczasowego aresztowania
7.	Komenda Powiatowa Policji	29-100 Włoszczowa. Ul. Świeża 18, Tel. 41) 38-83-206 e-mail: wloszczowa@ki.policja.gov.pl www.wloszczowa.policja.gov.pl	zgodnie z Ustawą o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku, do podstawowych zadań policji należą: ochrona życia i zdrowia ludzi, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu, przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie, w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w tym prowadzenie interwencji w przypadku występowania przemocy w rodzinie, zapewnianie ofiarom doraźnego bezpieczeństwa, informowanie ofiar i świadków o przysługujących prawach, możliwościach i miejscach uzyskania pomocy, prowadzenie działań prewencyjnych wobec sprawców;
8.	Zakłady Opieki Zdrowotnej (publiczne i niepubliczne)	Funkcjonują w każdej gminie; ZOZ Szpital im. Jana Pawła II we Włoszczowie ul. Żeromskiego 28, 29-100 Włoszczowa Infolinia: 459 595 987 www.zozwloszczowa.pl	zobowiązanych do udzielania pomocy medycznej, a także, w przypadku występowania u pacjenta sygnałów świadczących o występowaniu przemocy domowej, do informowania o możliwościach uzyskania pomocy, wystawiania na prośbę osoby pokrzywdzonej zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu, informowanie ofiar o warunkach i miejscach wystawienia obdukcji;

9.	Poradnia Leczenia Uzależnień i Opieka Psychiatryczna	29-100 Włoszczowa, ul. Mleczarska 11, Tel. 41) 39-44-406 biuro@nzoznowezycie.pl www.nzoz-nowezycie.pl	Farmakoterapia i psychoterapia osób uzależnionych od środków psychoaktywnych; poradnictwo i terapia osób współuzależnionych; pomoc psychiatryczna i psychologiczna. Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych Poradnia Uzależnień dla Dorosłych Dzienny Oddział Leczenia Uzależnień Oferta Oddziału Dziennego Leczenia Uzależnień skierowana jest do osób szkodliwie używających lub uzależnionych od substancji psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków) bądź z rozpoznaniem uzależnienia behawioralnego (hazard, uzależnienie od komputera, zachowań seksualnych i innych). Dzienny Oddział Zdrowia Psychicznego Oddział Dzienny Psychiatryczny przeznaczony jest do kompleksowego diagnozowania, leczenia, terapii i rehabilitacji osób z zaburzeniami psychiatrycznymi wymagającymi fachowej pomocy, ale nie potrzebujących całodobowej opieki szpitalnej. Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej dla dzieci i Młodzieży
10.	Szkoły podstawowe, szkoły średnie – zespoły szkół	Zob. np. Informator Teleadresowy na stronie internetowej Starostwa Powiatowego we Włoszczowie www.powiat-wloszczowa.pl	nauczyciele zatrudnieni na stanowisku pedagoga w szkołach – szkoła obok funkcji edukacyjnej jest źródłem wsparcia dla rodziców w wychowaniu dziecka między innymi poprzez dostarczanie wiedzy dotyczącej problematyki wychowania z zakresu komunikacji interpersonalnej pomiędzy rodzicami i dziećmi, profilaktyki zagrożeń, racjonalnego spędzania czasu wolnego, kształtowanie umiejętności wychowawczych poprzez zajęcia warsztatowe, udzielanie pomocy materialnej, takiej jak bezpłatne obiady, bezpłatne podręczniki, stypendia, wzmacnianie więzi wewnątrzrodzinnych, prowadzenie zajęć edukacyjnych z zakresu wychowania do życia w rodzinie w gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, a także w najstarszych klasach szkół podstawowych;
11.	Stowarzyszenie „Włoszczowa na obcasach”	29-100 Włoszczowa, ul. Jędrzejowska 79d, Tel. 41) 39-41-028 fax. wew. 10. E:mail: biuro@wloszczowanaobcasach.pl www.wloszczowanaobcasach.pl	działalność skoncentrowana głównie wokół integracji środowisk kobiecych powiatu włoszczowskiego i wspólne podejmowanie działań na rzecz kobiet; stowarzyszenie realizuje swoje cele statutowe poprzez organizowanie, prowadzenie, finansowanie lub współfinansowanie m.in. działań na rzecz przestrzegania praw kobiet, działalności informacyjnej, promocyjnej, i wydawniczej; współdziałania z innymi instytucjami i organizacjami tego typu w kraju i za granicą; dialogu społecznego i włączanie partnerów społecznych do działań; funduszy stypendialnych dla kobiet; samopomocowych form rozwiązywania problemów społecznych; organizacji czasu wolnego kobiet i ich rodzin, wycieczek i aktywnego wypoczynku; udziału w budowaniu nowoczesnej świadomości kobiet; poradnictwa oraz doradztwa

			mającego na celu wspomaganie kobiet i ich rodzin; systemu motywacyjnego dla kobiet oraz wspomaganie procesu kształcenia i rozwoju osobistego, grup terapeutycznych stosownie do potrzeb, aktywizacji społecznej i zawodowej kobiet; współdziałania z właściwymi instytucjami państwowymi, prywatnymi, samorządowymi i społecznymi, sektorem gospodarczym, środkami masowego przekazu oraz z osobistościami życia publicznego zainteresowanymi problemami kobiet i ich rodzin; organizowanie i udzielanie pomocy ofiarom przestępstw i wypadków komunikacyjnych; przeciwdziałania przemocy i patologiom społecznym; działań prowadzonych na rzecz udziału kobiet w życiu publicznym i politycznym; zatrudnienia i aktywizacji zawodowej kobiet pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, również zamieszkałych na terenach wiejskich.
12.	Telefony zaufania dla osób w kryzysie	116 111 – dla dzieci i młodzieży 800 70 2222 – centrum wsparcia 800 120 002 – Stow. Niebieska Linia	Linie bezpłatne, anonimowe, całodobowe, ogólnopolskie
13.	Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej	w Starostwie Powiatowym we Włoszczowie , ul. Wiśniowa 10 – pok. Nr 100 na parterze, punkt czynny w dni robocze od poniedziałku do piątku w godz. 7.30 - 11.30. w Urzędzie Gminy Secemin , ul. Struga 2 – pok. Nr 4 na parterze. Czynny w wyznaczonych dniach i godzinach. tel. 504-752-871 e-mail: bok@powiat-wloszczowa.pl .	W punktach udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz nieodpłatna mediacja.

2.3. Analiza SWOT¹⁰ sytuacji w powiecie pod kątem przeciwdziałania przemocy w rodzinie

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wypalenie zawodowe kadry pomocy społecznej. Przeciążenie obowiązkami i niskie wynagrodzenia specjalistów. 2. Brak dostępności do poradnictwa specjalistycznego w gminach wiejskich. 3. Brak organizacji pozarządowych zajmujących się pracą z ofiarami i świadkami przemocy w rodzinie. 4. Brak Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie powiatu. 5. Brak całodobowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej na terenie powiatu. 6. Niskie możliwości odizolowania ofiar od sprawców przemocy czy też pomocy w znalezieniu mieszkań na terenie powiatu. 7. Ograniczenia finansowe - niewystarczająca ilość środków przeznaczana na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, a w konsekwencji brak ciągłości podejmowanych działań. 8. Niewykorzystywanie możliwości prawnych związanych z obligowaniem osób skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompetencje pracowników udzielających pomocy ofiarom. 2. Zespoły Interdyscyplinarne działające w poszczególnych gminach na terenie powiatu. 3. Zespół Interwencji Kryzysowej (poradnictwo specjalistyczne psychologiczne, prawne, socjalne i rodzinne). 4. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 5. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę zajmującą się problematyką przemocy w rodzinie. 6. Dobra współpraca między instytucjami i służbami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
ZAGROŻENIA	SZANSE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Mity i stereotypy nt. przemocy w rodzinie silnie zakorzenione w mentalności społeczności lokalnych. 2. Silne przekonania o braku egzekwowania konsekwencji wobec osoby stosującej przemoc, o ich bezkarności, wyuczona bezradność u osób doświadczających przemocy. 3. Konsekwencje zdrowotne i psychospołeczne przemocy w rodzinie. 4. Brak środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji kadry oraz prowadzenie programów i działań skierowanych do ofiar i świadków przemocy domowej. 5. Nierówny, uwarunkowany miejscem zamieszkania dostęp do usług specjalistycznych dla osób 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. 2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 3. Procedura „Niebieskich Kart”. 4. Systematyczne uwrażliwianie na zjawisko przemocy w rodzinie. 5. Edukacja społeczna na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie; współpraca służb i instytucji w tym zakresie. Kampanie społeczne. 6. Realizacja całorocznych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

¹⁰ Nazwa SWOT jest akronimem słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analizy dokonujemy w 4 perspektywach, a mianowicie 1. **Zewnętrzne pozytywne – szanse:** zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia. 2. **Zewnętrzne negatywne – zagrożenia:** wszystkie czynniki, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. 3. **Wewnętrzne pozytywne – mocne strony,** czyli atuty organizacji. 4. **Wewnętrzne negatywne – słabe strony:** to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji.

doświadczających przemocy, jak i stosujących przemoc. 6. Znaczne zbiurokratyzowanie procedury „Niebieskie Karty” 7. Instrumentalne wykorzystanie procedury „Niebieskie Karty”, np. do celów rozwodowych. 8. Punkt ciężkości położony na działania interwencyjne zamiast profilaktyczne.	
--	--

III CELE PROGRAMU

Cel główny Programu:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Cele szczegółowe Programu:

- A. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- B. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- C. Zwiększenie skuteczności oddziaływań na osoby stosujące przemoc w rodzinie.

Nakreślone do realizacji zadania:

- A. W zakresie zintensyfikowania działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
 - a. zbieranie informacji, przeprowadzenie diagnoz pozwalających określić rozmiar zjawiska przemocy w rodzinie;
 - b. systematyczna edukacja środowiska lokalnego odnośnie zjawiska przemocy w rodzinie, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, itp.
 - c. przeprowadzanie kampanii społecznych, konferencji, szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie i jej zapobieganiu oraz obalających mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie,
 - d. promocja postaw społecznych i działań wolnych od przemocy, m.in. w zakresie wychowania dzieci.
- B. W zakresie zwiększenia dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie:
 - a. udostępnianie do publicznej wiadomości aktualnych informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie,
 - b. motywowanie osób doświadczających przemocy do korzystania z poradnictwa specjalistycznego i innych form pomocy,
 - c. udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy ze strony członków rodziny,

- d. budowanie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, stosowanie procedury „Niebieskie Karty”.
- C. W zakresie zwiększenia skuteczności oddziaływań na osoby stosujące przemoc w rodzinie
- a. opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
 - b. monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie
 - c. badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego.

IV ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program dąży do rozwoju spójnego i wielopoziomowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie opartego o wyspecjalizowane zasoby instytucjonalne i ludzkie, pomiędzy którymi istnieje relacja współpracy. Podstawę Programu stanowi interdyscyplinarność i kompleksowość w podejściu do zjawiska przemocy. Oznacza to, że działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być wykonywane przez specjalistów reprezentujących różne instytucje i organizacje, a przemoc jako zjawisko złożone i wieloaspektowe, powinna być rozpatrywana z perspektywy prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej

Program będzie realizowany w oparciu o następujące założenia:

- **systemowość** – dąży do rozwoju spójnego i wielopoziomowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, opartego o współpracujące ze sobą wyspecjalizowane zasoby ludzkie i instytucjonalne podejmujące działania w oparciu o dogłębną diagnozę problemu przemocy w rodzinie, zasobów instytucjonalnych oraz możliwości i ograniczeń podejmowania działań pomocowych.
- **interdyscyplinarność i komplementarność** – wszelkie działania podejmowane na rzecz osób i rodzin uwikłanych w przemoc domową powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnorodnych instytucji i organizacji przeciwdziałających przemocy w rodzinie, zgodnie z przekonaniem, że różnorodność doświadczeń pozwala wypracować skuteczniejsze rozwiązania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- **efektywność** – zakłada realizację działań, zmierzających do osiągnięcia założonych celów, w drodze rozwijania i udoskonalania współpracy pomiędzy instytucjami i specjalistami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie..

4.1. Podstawa prawna Programu.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. 2021 poz. 1249);
- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1359);
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119);
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t.j. Dz. U. 2020, poz. 1444 jt. z późn. zm.);
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 920 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1057 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1876 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. 2020 poz. 2050).

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest integralną częścią Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (2021).

4.2. Adresaci programu.

Program skierowany jest do:

ogółu mieszkańców powiatu włoszczowskiego, w tym w szczególności osób zagrożonych przemocą w rodzinie oraz uwikłanych w przemoc - osób doświadczających i stosujących przemoc w rodzinie oraz świadków przemocy.

4.3. Realizatorzy programu.

Jednostki samorządu terytorialnego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie, Ośrodki Pomocy Społecznej, Służba Zdrowia, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna we Włoszczowie, Powiatowa Komenda Policji we Włoszczowie, Sąd Rejonowy we Włoszczowie, Prokuratura Rejonowa we Włoszczowie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi.

V HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W RAMACH REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH PROGRAMU

Tabela 14. Harmonogram działań na lata 2022-2024

CEL NADRZĘDNY						
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc						
Lp.	Cel operacyjny	Lp.	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Czas realizacji
1.	ZINTENSYFIKOWANIE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	1.1	zbieranie informacji, przeprowadzenie diagnoz pozwalających określić rozmiar zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu włoszczowskiego;	- liczba informacji/diagnoz zebranych we współpracy z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	Jednostki samorządu terytorialnego (powiat)	2022-2024
		1.2	systematyczna edukacja środowiska lokalnego odnośnie zjawiska przemocy w rodzinie, a także radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, itp.	- ilość rozdystrybuowanych poradników, ulotek, biuletynów wydawanych przez różne instytucje i organizacje - liczba artykułów/programów o tematyce przemocy i jej przeciwdziałaniu w lokalnych mediach, - liczba zrealizowanych programów profilaktycznych przeprowadzanych w szkołach,	Jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat), Policja, oświata, media lokalne/ regionalne, NGO, parafie, PP-P	2022-2024
		1.3	Przeprowadzanie/udział w kampaniach społecznych, konferencjach, szkoleniach dotyczących przemocy w rodzinie i jej zapobieganiu oraz obalających	- liczba przeprowadzonych kampanii, konferencji, szkoleń lub liczba kampanii, konferencji, szkoleń, w których przedstawiciele jednostek brali udział	Jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat), Policja, NGO,	2022-2024

			myty i stereotypy na temat przemocy w rodzinie;			
		1.4	promocja postaw społecznych i działań wolnych od przemocy, m.in. w zakresie wychowania dzieci.	- liczba festynów rodzinnych, - liczba imprez rekreacyjno-sportowych skierowanych do rodzin, - liczba innych przedsięwzięć lokalnych mających na celu promocja postaw społecznych i działań wolnych od przemocy	Jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat), NGO, parafie,	2022-2024
2.	ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI I SKUTECZNOŚCI OCHRONY ORAZ WSPARCIA DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE	2.1	udostępnianie do publicznej wiadomości aktualnych informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie,	- liczba baz informacyjnych,	Jednostki samorządu terytorialnego, Policja, ZKSS, NGO,	2022-2024
		2.2	motywowanie osób doznających przemocy do korzystania z poradnictwa specjalistycznego i innych form pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej	- liczba punktów informacyjno-konsultacyjnych - liczba osób korzystających z pomocy świadczonej przez punkty/Zespół Interwencji Kryzysowej	Jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat), NGO,	2022-2024
		2.3	udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy ze strony członków rodziny	- liczba porad (psychologicznych, prawnych, socjalnych, rodzinnych) udzielonych w związku z przemocą w rodzinie,	Samorząd powiatowy, samorząd gminny, NGO, Policja, PP-P,	2022-2024

				- liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w związku z problemem przemocy w rodzinie,		
		2.4	budowanie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, stosowanie procedury „Niebieskie Karty”	- liczba powołanych zespołów interdyscyplinarnych, - liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart - A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę, - liczba <i>rodzin</i> objętych procedurą „Niebieskie Karty”, - liczba spraw zakończonych w wyniku ustania <i>przemocy w rodzinie</i> , - liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań,	Jednostki samorządu terytorialnego, Policja, oświata, służba zdrowia, NGO, PP-P	2022-2024
3.	ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI ODDZIAŁYWAŃ NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC W RODZINIE	3.1	opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- liczba programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, - liczba instytucji/organizacji prowadzących pracę ze sprawcą przemocy,	Samorząd powiatowy, NGO,	2022-2024
		3.2	monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-	- liczba osób stosujących przemoc objęta programem korekcyjno-edukacyjnym,	Samorząd powiatowy, NGO,	2022-2024

		edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- liczba osób stosujących przemoc, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny,		
	3.3	badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego	- liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie,	Samorząd powiatowy, NGO,	2022-2024

VI ZADANIA POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE W ZAKRESIE DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH RAMAMI PROGRAMU

Tabela 15. Harmonogram działań PCPR na lata 2022-2024

CEL NADRZĘDNY				
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc				
Lp.	Cel operacyjny	Lp.	Zadania	Sposób realizacji zadań – PCPR
1.	ZINTENSYFIKOWANIE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	1.1	zbieranie informacji, przeprowadzenie diagnoz pozwalających określić rozmiar zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu włoszczowskiego;	- liczba informacji/diagnoz zebranych we współpracy z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
		1.2	systematyczna edukacja środowiska lokalnego odnośnie zjawiska przemocy w rodzinie, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, itp.	- opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych (ulotki, poradniki, informacje/artykuły zamieszczone na stronie internetowej PCPR) na temat przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków, a także sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, - rozwijanie poradnictwa rodzinnego na rzecz przeciwdziałania przemocy, - organizacja Tygodnia Ochrony Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem - opracowywanie i realizacja Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
		1.3	przeprowadzanie kampanii społecznych, konferencji, szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie i jej zapobieganiu oraz obalających mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie;	- organizowanie i realizacja kampanii edukacyjnych nt. przemocy w rodzinie i zjawisk z nią związanych/ udział w kampaniach, konferencjach, szkoleniach

		1.4	promocja postaw społecznych i działań wolnych od przemocy, m.in. w zakresie wychowania dzieci	- organizowanie poradnictwa rodzinnego
2.	ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI I SKUTECZNOŚCI OCHRONY ORAZ WSPARCIA DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY W RODZINIE	2.1	udostępnianie do publicznej wiadomości informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie	- informacje udzielane w Zespole Interwencji Kryzysowej, a także zamieszczone na stronie internetowej PCPR, Starostwa Powiatowego - informacje zamieszczane w lokalnej prasie/miejscach publicznych na terenie powiatu, - informacje przesyłane do innych jednostek i instytucji działających na polu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
		2.2	motywowanie osób doznających przemocy do korzystania z poradnictwa specjalistycznego i innych form pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej	- psychoedukacja prowadzona w Zespole Interwencji Kryzysowej
		2.3	udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy ze strony członków rodziny	- pomoc Zespołu Interwencji Kryzysowej – poradnictwo specjalistyczne psychologiczne, prawne, socjalne, rodzinne, - możliwość zgłaszania problemów drogą e mailową lub telefonicznie - kierowanie do innych miejsc pomocy i współpraca z innymi instytucjami w celu rozwiązania problemów klienta,
		2.4	budowanie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, stosowanie procedury „Niebieskie Karty”	- współpraca z gminnymi zespołami interdyscyplinarnymi w ramach grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w konkretnych rodzinach; - stosowanie procedury „Niebieska Karta”, - przeprowadzanie wspólnych interwencji służb w środowisku osób uwikłanych w przemoc,

3.	ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI ODDZIAŁYWAŃ NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC W RODZINIE	3.1	opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- opracowanie i realizacja całorocznego programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie
		3.2	monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- monitorowanie liczby osób stosujących przemoc w rodzinie objętych programem korekcyjno-edukacyjnym oraz liczby osób stosujących przemoc, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny,
		3.3	badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego	- monitorowanie liczby osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie

VII PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- 1) Zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz na temat instytucji świadczących profesjonalną pomoc.
- 2) Wzrost stopnia rozpoznawalności instytucji oferujących profesjonalną pomoc osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc.
- 3) Zwiększenie dostępu do użytecznych danych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.
- 4) Zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc.
- 5) Zmniejszenie przyzwolenia społecznego na stosowanie kar cielesnych wobec dzieci.
- 6) Wzrost poziomu stosowania konstruktywnych metod wychowawczych wobec dzieci bez używania przemocy.
- 7) Wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VIII SPOSÓB MONITOROWANIA I SPRAWOZDAWCZOŚCI

W odpowiedzi na zlecenie resortów odpowiedzialnych za monitorowanie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dokonywana będzie coroczna analiza realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Szczegółowa prezentacja danych niezbędnych do corocznej oceny realizacji Powiatowego Programu oparta jest o analizę wskaźników Programu (tabela 14. i 15.)

IX CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w powiecie włoszczowskim będzie realizowany **od 2022 do 2024 r.**

X ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie finansowany przez Powiat Włoszczowski, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach oraz pozabudżetowe środki pozyskiwane z różnych programów (krajowych, unijnych).